

RP 106/2006 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring av lagar om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff och 37 § i lagen om verkställighet av böter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Det föreslås att lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff ändras så att till lagen fogas en bestämmelse om att fängelser har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna av domstol få uppgifter om rättegångshandlingar, om uppgifterna behövs för att ett program för förebyggande av allvarliga vålds- och sexualbrott skall kunna genomföras i fängelset. Det förutsätts att från de uppgifter som lämnas ut utplånas sådana detaljerade uppgifter på basis av vilka offret kan identifieras.

Den föreslagna ändringen innebär att man i fråga om det verksamhetsprogram för förebyggande av allvarliga sexualbrott som införts vid Fångvårdsväsendet återgår till det läge som rådde före högsta domstolens beslut i september 2004 och att fängelset vid genomförandet av programmet har möjlighet att få uppgifter om sekretessbelagda rättegångshandlingar. Det föreslås vidare att Fångvårdsväsendets möjligheter att få uppgifter om sekretessbelagda rättegångshand-

lingar utöver vad som bestäms ovan utökas endast i mycket begränsad utsträckning till den del uppgifterna behövs för att det mål att inverka på återfallsbrottsligheten bland fångarna som satts för Fångvårdsväsendet skall kunna uppnås. Utöver sexualbrott handlar det om allvarliga våldsbrott.

Samtidigt föreslås att lagen om verkställighet av böter ändras så att i den bibehålls en bestämmelse om en polismans skyldighet att fråga en person som efterlysts för verkställighet av förvandlingsstraff för böter bland annat om han fullgör sin värnplikt, om han eller hon har beviljats skuldsanering enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner eller om han eller hon vårdas i en anstalt för missbrukarvård eller i en barnskyddsanstalt.

Lagen avses träda i kraft samtidigt som totalreformen av lagstiftningen om verkställighet av fängelsestraff och häktning samt den organisatoriska reform som gäller Fångvårdsväsendet träder i kraft, det vill säga den 1 oktober 2006.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Nuläge	3
1.1. Lagstiftning och praxis.....	3
2. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	6
2.1. Lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff	6
2.2. Lagen om verkställighet av böter	7
3. Propositionens konsekvenser	7
4. Beredningen av propositionen	7
DETALJMOTIVERING.....	8
1. Lagförslag.....	8
1.1. Lag om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff	8
1.2. Lag om verkställighet av böter	8
2. Ikraftträdande.....	8
3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	9
LAGFÖRSLAGEN.....	10
om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff.....	10
om ändring av 37 § i lagen om verkställighet av böter.....	11
BILAGA.....	12
PARALLELLTEXTER.....	12
om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff	12
om ändring av 37 § i lagen om verkställighet av böter.....	13

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Målet för lagen om verkställighet av fängelsestraff är att inverka på återfallsbrottsligheten bland fångarna

Enligt 1 kap. 4 § 1 mom. i lagen om verkställighet av straff (39/1889) skall ett straff verkställas så att det inte i onödan försvåras utan i mån av möjlighet befrämjar fångens anpassning i samhället. I fängelselagen (767/2005), som träder i kraft vid ingången av oktober 2006, framhävs ännu tydligare än i den nuvarande lagen målet att inverka på återfallsbrottsligheten: Målet för verkställighet av fängelse är att öka fångarnas beredskap för ett liv utan brott genom att främja deras livshantering och anpassning i samhället samt att förhindra brottslighet under strafftiden (1 kap. 2 §). Det som är väsentligt med tanke på uppnåendet av målet är att fångarna har möjlighet att uppfylla sin sysselsättningsplikt i sådan verksamhet som är tillräckligt individuellt anpassad och ägnad att reducera återfallsrisken.

I fängelselagen, som träder i kraft vid ingången av oktober 2006, framhävs ännu tydligare än i den nuvarande lagstiftningen förbättrande av fångarnas förmåga att leva utan kriminalitet. I detta syfte uppgörs för varje fånge i samarbete med fången en individuell plan för strafftiden. Planen gäller avtjänandet av straffet, frigivningen och den villkorliga frigivningen. Planen för strafftiden omfattar ställningstaganden i fråga om bl.a. placeringen av fången, verksamheten under strafftiden, permissionsvillkoren, den övervakade friheten på prov och den villkorliga frigivningen. Vid uppgörandet av planen för strafftiden beaktas bl.a. längden av fångens strafftid, eventuella tidigare fängelsestraff, fångens arbets- och handlingsförmåga samt uppgifter som fåtts om hans eller hennes person, brottslighet och förhållanden. Planen för strafftiden görs upp i placeringsenheten. Planen för strafftiden verkställs i det fängelse där fången placeras. Vid behov preciseras planen i fängelset. Planen skall dessutom enligt behov göras upp i samarbete med andra

parter som arbetar för att främja fångens anpassning till samhället, om fången samtycker till detta. Sådana parter är t.ex. fångens hemkommun samt anhöriga.

Särskilda verksamhetsprogram

Under de senaste åren har Fångvårdsväsendet infört flera målinriktade verksamhetsprogram som har som syfte att minska fångars benägenhet att begå nya brott. Vissa verksamhetsprogram har konstruerats så att de skall förebygga brott av ett visst slag. Ett sådant verksamhetsprogram är också det program som sedan 1999 tillämpas i Kuopio fängelse. Programmet, vars ursprungliga namn är Sex Offender Treatment Programme, har utvecklats av det brittiska fångvårdsväsendet och är riktad till fångar som dömts för sexualbrott. I Finland används initialförkortningen STOP som beteckning för programmet. Sedan 2003 genomförs programmet i Kuopio fängelse på en avdelning med åtta platser. Fram till utgången av 2004 har 68 fångar genomgått programmet. I slutet av 2004 konstaterades att endast en av de fångar som genomgått programmet hade gjorts sig skyldig till nytt sexualbrott.

För att verksamhetsprogram som avser att förebygga sexualbrott skall kunna genomföras behövs uppgifter som finns i rättegångshandlingarna, eftersom de psykologer och handledare som förverkligar programmet beaktar de faktiska brottsituationer i vilka den deltagande gruppen fångar begått sexualbrott och deras beteende i dem när de bygger upp de sessioner som utgör ett väsentligt led i programmet. I en del fall är det omöjligt att av den dömde få tillräckligt objektiva uppgifter om själva gärningen eller de omständigheter som lett till den. Detta har att göra med benägenheten hos vissa som dömts för sexualbrott att förringa sitt brott eller förneka det. Dessa omständigheter kan, förutom att de ökar risken för återfall, dessutom bedömas försvåra uppnåendet av målet att förebygga nya brott. Den information om själva brottskeendet som kan fås ur rättegångshandlingar är viktig för att strävandena att inverka på återfallsbrottsligheten kan riktas rätt med tanke på den dömdes inställning till och be-

teendemönster i anslutning till den kriminella gärningen. Enligt förslaget skall materialet i rättegångshandlingarna få användas endast av de tjänstemän som svarar för genomförandet av verksamhetsprogrammet.

Sedan hösten 2004 har det inte varit möjligt att vid genomförandet av programmet STOP utnyttja materialet i rättegångshandlingar efter att högsta domstolen fattat ett beslut om sekretessbeläggande av rättegångshandlingar (HD 2004:90). Kuopio fängelse och en person som dömts för sexualbrott anhöll om tillstånd att få tillgång till uppgifter i sekretessbelagt rättegångsmaterial. Med tanke på genomförandet av programmet STOP skulle det ha varit nödvändigt att tjänstemän som svarar för genomförandet hade fått tillgång till rättegångsmaterialet. Högsta domstolen konstaterade att det inte i lagen finns någon grund för utlämnande av uppgifterna.

Behovet att säkerställa tillgången till rättegångshandlingar för de tjänstemän vid Fångvårdsväsendet som svarar för genomförandet av verksamhetsprogram för dem som dömts för sexualbrott framgår av det som anförts ovan. Utöver de grunder som anförts ovan har behovet att göra med verksamhetsprogrammets längd (ca ett halvår) och dess mycket intensiva natur. Dessa egenskaper sammanhänger med det faktum att det är fråga om en strävan att inverka på brottslighet av mycket allvarligt slag. Vid Fångvårdsväsendet tillämpas två andra långfristiga och intensiva verksamhetsprogram av vilka det ena är riktat till rusmedelsmissbrukare och det andra till dem som dömts för ett våldsbrott. Tills vidare har inget motsvarande behov av uppgifter uppstått i anslutning till de två sistnämnda programmen. Det är dock möjligt att ett sådant behov kommer att uppstå särskilt i och med att utbudet av verksamhetsprogram för dem som dömts för ett allvarligt våldsbrott utvecklas vid Fångvårdsväsendet.

Sekretess för rättegångshandlingar

Bestämmelserna i 5 § i lagen om offentlighet vid rättegång (945/1984) gäller förhandling inom stängda dörrar enligt prövning. Enligt 1 § 1 mom. kan domstol på yrkande av part eller av annat särskilt skäl besluta att muntlig förhandling helt eller delvis skall ske utan att allmänheten är närvarande, då dom-

stolen handlägger sedlighetsbrott, mål som gäller ärekränkning eller kränkning av privatliv eller annat brottmål som gäller sådan omständighet i någons privatliv som är av synnerligen ömtålig natur.

Bestämmelserna i 9 § i lagen om offentlighet vid rättegång gäller rättegångsmaterialets offentlighet. I 1 mom. konstateras att angående rättegångshandlingars offentlighet gäller vad som stadgats om allmänna handlingars offentlighet, om inte annat följer av 2 § eller denna paragrafs 2 eller 3 mom. Vad som stadgats om handling gäller även annat rättegångsmaterial. I 9 § 2 mom. föreskrivs att om den muntliga förhandlingen med stöd av 4 § (obligatorisk förhandling inom stängda dörrar, om förhandlingens offentlighet kan äventyra statens yttre säkerhet eller försämra statens relationer till annan stat) eller 5 § (förhandling inom stängda dörrar enligt prövning) helt eller delvis har skett inom stängda dörrar eller om där företetts sekretessbelagda handlingar eller föremål eller yppats omständighet om vilken tystnadsplikt har stadgats, kan domstolen besluta att rättegångsmaterialet med undantag av tillämpade lagrum och domslutet till behövliga delar skall hållas hemligt viss tid, dock högst 40 år från det utslaget gavs. Till domstol ingivna handlingar som är sekretessbelagda enligt 24 § 1 mom. 26, 27, 29, 30 eller 31 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet samt motsvarande handlingar som är sekretessbelagda enligt någon annan lag, liksom till domstol ingivna handlingar som är sekretessbelagda enligt 24 § 1 mom. 24, 25 eller 32 punkten samt motsvarande handlingar som är sekretessbelagda enligt någon annan lag i syfte att skydda målsägande eller tredje man i ett brottmål eller part eller tredje man i ett tvistemål eller i ett förvaltningsprocess-ärende eller handlingar som innehåller uppgifter om en persons hälsotillstånd, skall liksom hållas hemliga utan ett särskilt sekretessförordnande av domstolen, om inte domstolen på grund av ett vägande allmänt intresse i anslutning till ärendet beslutar något annat.

Bestämmelserna i 29 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) gäller utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till en annan myndighet. Enligt 1 mom. 1 och 2 punkten kan en myndig-

het till en annan myndighet lämna ut uppgifter ur sekretessbelagda handlingar om i lag särskilt tagits in uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få uppgifter eller sekretessplikt har föreskrivits till skydd för någons intressen och denne samtycker till att uppgifter lämnas ut. Enligt 28 § 1 mom. kan en myndighet, om inte något annat föreskrivs genom lag, i enskilda fall bevilja tillstånd att ta del av en sekretessbelagd handling för vetenskaplig forskning eller statistikföring eller för ett sådant planerings- eller utredningsarbete som en myndighet utför, om det är uppenbart att de intressen som sekretessplikten är avsedd att skydda inte kränks om uppgifter lämnas ut.

Lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff (422/2002) innehåller specialbestämmelser om behandlingen av personuppgifter vid verkställighet av straff som riktar sig mot friheten. Lagen innehåller bestämmelser om bland annat rätten att få upplysningar av andra myndigheter. I 19 § 1 mom. föreskrivs att utöver vad som bestäms någon annanstans i lag och utan hinder av bestämmelserna om sekretess har Brottspåföljdsverket, Kriminalvårdsväsendet och Fångvårdsväsendet rätt att av andra myndigheter erhålla uppgifter vilka gäller en dömd, en fånge, den som intagits i en straffanstalt eller den som avtjänar samhällspåföljd och vilka behövs för verkställighet av straff, förvaring i rannsakningsfängelse eller för skötseln av någon annan uppgift. Rätten att få upplysningar är begränsad till vissa informationssystem och register. Rätten att få upplysningar omfattar Rättsregistercentralens domslutssystem, befolkningsdatasystemet, efterlysningsregistret och registret över anhållna i datasystemet för polisärenden, åtalsmyndigheternas informationssystem, utsköningens informationssystem samt utlänningsverkets utlänningsregister. Endast sådana uppgifter som särskilt nämns i lag kan lämnas ut ur ovan nämnda informationssystem eller register.

I september 2004 har högsta domstolen har fattat ett beslut om sekretessbeläggning av sådana rättegångshandlingar som behövs vid genomförandet av verksamhetsprogrammet STOP. Det aktuella fallet handlade om en person som dömts till fängelse för grov våldtäkt och som i Kuopio fängelse deltog i pro-

grammet STOP som syftar till att reducera återfallsrisken. Fängelset och den dömda anhöll hos domstolen om tillstånd att få ta del av sekretessbelagt rättegångsmaterial. Begäran motiverades med att det var nödvändigt att de tjänstemän som genomför programmet hade tillgång till rättegångsmaterialet för att programmet kunde genomföras. Högsta domstolen avslog begäran eftersom det användningsändamål som uppgavs i ansökan inte var förenligt med 28 § 1 mom. eller 29 § 1 mom. i lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet och eftersom den vars intressen sekretessförordnandet var avsett att skydda inte hade gett sitt samtycke till utlämnande av uppgifter. Högsta domstolen konstaterade vidare att det inte gick att ur materialet skilja sådana handlingar som gällde enbart den dömda.

Det skulle vara möjligt att få uppgifter ur sekretessbelagda handlingar också så att man begär samtycke av den person vars intressen sekretessplikten är avsedd att skydda. I fråga om sexualbrott skulle detta betyda att tillstånd begärs förutom av den som begått brottet också av brottsoffret. I de fall där samtycke har begärts av offren har ca hälften av dessa vägrat att ge sitt samtycke till utlämnande av uppgifter. Att skaffa information på detta sätt är otrevligt ur brottsoffrets synvinkel och det händer alltför ofta att inga uppgifter fås.

Det rådande läget är problematiskt också för att det har resulterat i att en tjänsteman blivit föremål för åtalsprövning på grund av misstanke om brott mot sekretessplikten.

Lagen om verkställighet av böter

I 37 § 1 mom. i den gällande lagen om verkställighet av böter (672/2002) finns en bestämmelse som anger att utmätningssmannen före verkställigheten skall fråga den som dömts till förvandlingsstraff bland annat om han fullgör sin värnplikt, om han eller hon beviljats skuldsanering enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner eller om han eller hon vårdas i en sådan anstalt för missbrukarvård som avses i 2 kap. 1 e § i lagen om verkställighet av straff eller i en barnskyddsanstalt. Enligt sista meningen i mom. har en polisman som påträffar en person som har efterlysts för verkställighet av ett för-

vandlingsstraff för böter samma utfrågningsskyldighet. Den ovan nämnda bestämmelsen om en polismans utfrågningsskyldighet höll på att bli upphävd till följd av att fängelselagen träder i kraft. Bestämmelsen i fråga behövs dock fortfarande.

2. Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1. Lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff

Det konstateras ovan att ett centralt mål för verkställandet av fängelsestraff är att inverka på återfallsbrottsligheten så att benägenheten hos fångarna att göra sig skyldiga till nya brott minskar. För att målet skall kunna nås krävs information om omständigheter som påverkar kriminaliteten hos enskilda fångar samt de verkliga möjligheterna att inverka på den. Det handlar alltså om omständigheter som skall utredas av placeringsenheterna vid Fångvårdsväsendets regionfängelser. Utredningen av omständigheter och valet mellan metoder för påverkan sker i huvudsak i samarbete med fången. I majoriteten av fall har placeringsenheterna även tillgång till uppgifter ur olika slags handlingar vilka stöder och kompletterar diskussionerna med fången. Rättegångshandlingarna är i allmänhet offentliga varför tjänstemännen vid placeringsenheterna i regel inte har några svårigheter att få tillgång till dem.

Vissa typer av allvarliga brott och strävandena att inverka på sådan kriminalitet kan vara förenade med omständigheter som inte i tillräcklig utsträckning kan behandlas med den som gjort sig skyldig till brott. Detta gäller till exempel sexualbrott. Det har konstaterats ovan att det vid Fångvårdsväsendet tillämpade verksamhetsprogrammet för sexualförbrytare har för sin del bidragit till att minska fångarnas benägenhet att begå nya brott. En förutsättning för genomförandet av programmet har varit att man haft tillgång till rättegångshandlingar ur vilka tillförlitliga uppgifter om brottskeendet har kunnat fås. Utgående från uppgifterna har en bedömning av risken för återfall kunnat göras och, framför allt, slutsatser dras om omständigheter som bör påverkas för att benägenheten för

återfall kan minskas. Det individuella genomförandet av verksamhetsprogrammet har kunnat baseras på dessa faktorer. Av ovan anförda skäl bör sekretessbelagda uppgifter som antecknats i rättegångsprotokoll kunna lämnas ut till Fångvårdsväsendet. En annan brottskategori av samma slag är allvarliga våldsbrott.

I ljuset av de bestämmelser som beskrivits ovan och högsta domstolens avgörande 2004:90 verkar den enklaste metoden för att säkerställa tillgången till de uppgifter som avses vara att ändra lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff, som innehåller specialbestämmelser om behandlingen av personuppgifter vid verkställighet av straff som riktar sig mot friheten. I 19 § finns bestämmelser om rätten att få upplysningar av andra myndigheter. Till lagen fogas en ny 19 a § enligt vilken det på det sätt och för de ändamål som förutsätts i paragrafen skall vara möjligt att av domstol få sådana uppgifter ur en fånges rättegångshandlingar som behövs för att fången i fängelset skall kunna genomgå ett verksamhetsprogram som är avsett för personer som gjort sig skyldiga till allvarliga våldsbrott eller sexualbrott kan och som syftar till att förebygga brottslighet av nämnd art. För att brottsoffret eller annan berörd parts integritetsskydd inte skall brytas förutsätts att sådana detaljerade uppgifter på basis av vilka personer kan identifieras genom domstolens försorg utplånas ur handlingarna. Till den delen beslutet inte är förståeligt efter utplåningen av nämnda uppgifter används ersättande symboler såsom bokstäver (t.ex. person A). Som sådana uppgifter som behövs för genomförandet av verksamhetsprogrammet betraktas dock uppgifter om ålder och kön samt om möjligt släktskap med den som dömts för brottet. Denna bestämmelse föreslås utgöra paragrafens 2 mom. I slutet av 19 § finns en bestämmelse om möjligheten att lämna uppgifterna via teknisk anslutning. Något sådant behov existerar inte i fråga om de uppgifter som avses i denna proposition.

I enlighet med de principer som gäller för sekretessbestämmelser skall endast de tjänstemän vid Fångvårdsväsendet vars tjänsteuppgifter är förenade med ett omedelbart och absolut behov att få tillgång till uppgifterna i fråga få tillgång till rättegångshandlingarna.

När det gäller fängelse är det alltså fråga om genomförande av verksamhetsprogram som syftar till förebyggande av allvarliga våldsbrott eller sexualbrott. Den grupp tjänstemän som skall få tillgång till handlingarna är begränsad. Endast sådana tjänstemän som deltar i det egentliga genomförandet av verksamhetsprogram skall komma i fråga. Till sådana tjänstemän skulle kunna höras t.ex. psykologer, socialarbetare och specialhandledare. En förutsättning för att uppgifter skall lämnas ut skulle kunna vara att handlingarna skyddas extra noggrant samt att de upprevaras en så kort tid som möjligt och förstörs på lämpligt sätt. Uppgifterna i fråga skall inte samlas i ett register utan handlingarna med sekretessbelagda uppgifter skall förstöras omedelbart efter det att ur dem fås endast de upplysningar som uttryckligen behövs för genomförande av de verksamhetsprogram som avses i denna proposition. Därefter anses de upplysningar som ingått i handlingarna utgöra ett led i genomförandet av verksamhetsprogrammet.

I fråga om andra typer av brott än allvarliga våldsbrott och sexualbrott har inte något liknande problem med sekretessbelagda handlingar uppstått. Detta beror dels på det faktum att vid andra typer av brott än allvarliga våldsbrott och sexualbrott beläggs rättegångshandlingar inte lika ofta med sekretess, och dels på att i fråga om andra brott än allvarliga våldsbrott och sexualbrott har rättegångshandlingar inte en lika central betydelse för genomförandet av de verksamhetsprogram som syftar till att inverka på brottsligheten.

2.2. Lagen om verkställighet av böter

Ändringen gäller en polisman utfrågningsskyldighet och innebär att en polisman som påträffar en person som efterlysts för verkställighet av ett förvandlingsstraff för böter skall fråga personen i fråga om samma saker som en utmätningsman enligt bestämmelsen i

början av mom. är skyldig att fråga. En bestämmelse av detta slag ingår i 37 § 1 mom. i den gällande lagen om verkställighet av böter men till följd av den nya fängelselagens ikraftträdande höll denna bestämmelse om en polisman utfrågningsskyldighet på att bli upphävd. Bestämmelsen i fråga behövs dock fortfarande. Samtidigt föreslås den hänvisning till lagen om verkställighet av straff som ingår i mom. bli ersatt av en hänvisning till fängelselagen, som träder i kraft den 1 oktober 2006.

3. Propositionens konsekvenser

Syftet med propositionen med förslag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff är att möjliggöra ett ändamålsenligt genomförande av Fängelseväsendets verksamhetsprogram som syftar till förebyggande av allvarliga våldsbrott och sexualbrott. Propositionens mål är att minska kriminaliteten.

Syftet med ändringen av 37 § i lagen om verkställighet av böter är att bibehålla den nuvarande bestämmelsen om en polisman utfrågningsskyldighet om han eller hon påträffar en person som efterlysts för verkställighet av ett förvandlingsstraff för böter. Med hjälp av utfrågningen kan man undvika ogrundade förvandlingsstraff för böter.

Propositionen har knappast några statsekonomiska verkningar, även om den kommer att orsaka litet extra besvär för domstolarna i och med att dessa blir tvungna att ur rättegångshandlingar utplåna detaljerade uppgifter på basis av vilka offret kunde identifieras.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid justitieministeriet.

Utlåtande om propositionen begärdes av Brottsförhållningsverket och av personer som svarar för genomförandet av krävande verksamhetsprogram i fängelserna.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff

19 a §. Det föreslås att till lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff fogas en ny 19 a § som gäller sådana sekretessbelagda uppgifter i rättegångshandlingarna som domstolen lämnar ut. Det är fråga om en begränsad rätt att få uppgifter i situationer där de sekretessbelagda uppgifterna i rättegångshandlingarna behövs för att fångar i fängelset skall kunna genomgå ett verksamhetsprogram som är avsett för fångar som gjort sig skyldiga till allvarliga våldsbrott eller sexualbrott och som syftar till att förebygga återfall i brott. Uppgifter som kommer är i fråga är t.ex. faktorer som ledde till brottet och gärningssättet.

Enligt 15 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff har tjänstemän vid brottsförklaringsverket, kriminalvårdsväsendet och fängsvårdsväsendet rätt att behandla uppgifter som avses i lagen i den utsträckning det är nödvändigt för skötseln av tjänsteuppgifterna. För den föreslagna ändringens del innebär detta att endast sådana tjänstemän vars arbetsuppgifter omfattar verkställande av verksamhetsprogram som syftar till förebyggande av att de personer som dömts för allvarliga våldsbrott eller sexualbrott begår nya brott har rätt att hantera sekretessbelagda rättegångshandlingar. Detta betyder att den grupp personer som har rätt att få tillgång till uppgifterna är mycket begränsad. Det handlar huvudsakligen om psykologer, socialarbetare, specialhandledare och handledare som ansvarar för genomförandet av verksamhetsprogrammet. De program som kommer i fråga är uttryckligen sådana program som syftar till förebyggande av nämnda allvarliga brott, inte verksamhet av allmän karaktär, vars mål är att förbättra fångarnas möjligheter att leva ett liv utan brott.

Sekretessbelagda rättegångshandlingar innehåller ofta synnerligen känsliga uppgifter om offret och gärningsmannen eller andra parter. Vid genomförandet av ovan nämnda verksamhetsprogram behövs inte några full-

ständiga identifieringsuppgifter för sakägare eller andra parter. Beroende på uppgifternas känsliga natur skall nämnda identifieringsuppgifter utplånas eller ersättas med andra identifierare innan uppgifterna lämnas ut. Vid genomförandet av verksamhetsprogram behövs dock uppgifter om parternas ålder, kön eller släktskap med den dömda, varför sådana uppgifter inte skall utplånas.

En ändring av lagstiftningen om offentlighet vid rättegång är just nu aktuell (RP 13/2006 rd). Den nu föreslagna ändringen står inte i strid med förslaget till ändring av lagstiftningen om offentlighet vid rättegång.

1.2. Lag om verkställighet av böter

Ändringen gäller en polismans utfrågningsskyldighet enligt vilken en polisman som påträffar en person som har efterlysts för verkställighet av ett förvandlingsstraff för böter skall fråga personen i fråga om samma saker som en utmättningsman enligt bestämmelsen i början av mom. är skyldig att fråga. Det gäller uppgifter som behövs för utredning av förutsättningarna för uppskov med verkställigheten av ett förvandlingsstraff för böter eller förbud mot inledande av verkställighet av ett förvandlingsstraff på grund av vård i en anstalt för missbrukarvård eller i en barnskyddsanstalt.

En bestämmelse av detta slag ingår i 37 § 1 mom. i den gällande lagen om verkställighet av böter men i och med ikraftträdandet av den nya fängselagen håller bestämmelsen om en polismans utfrågningsskyldighet enligt ovan på att bli upphävd. Bestämmelsen i fråga behövs dock fortfarande även om fängselagen inte längre innehåller något förbud mot inledande av verkställighet under de påföljande tre månaderna efter anstaltsvistelsen. Samma ändring skall göras också i lagen om verkställighet av böter. Samtidigt skall den hänvisning till lagen om verkställighet av straff som ingår i mom. bli ersatt av en hänvisning till fängselagen som träder i kraft den 1 oktober 2006.

2. Ikraftträdande

Med tanke på ett ändamålsenligt genomfö-

rande av verksamhetsprogrammet för sexualförbrytare är frågan om att få tillgång till uppgifter i sekretessbelagda rättegångshandlingar brådskande. Möjligheten att erhålla uppgifter ur rättegångshandlingar i syfte att uppnå målet att inverka på återfallsbrottsligheten har ett nära samband med fängelseslagen som träder i kraft i oktober 2006. Av denna anledning föreslås att lagen träder i kraft den 1 oktober 2006.

Också ändringen av lagen om verkställighet av böter föreslås träda i kraft den 1 oktober 2006 då den nuvarande bestämmelsen om en polismans utfrågningsskyldighet annars skulle ha blivit upphävd.

3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Syftet med reformen är att möjliggöra ett ändamålsenligt genomförande av Fångvårdsväsendets verksamhetsprogram som syftar till förebyggande av allvarliga våldsbrott och sexualbrott. Propositionen kränker inte

brottsoffrets integritet eftersom de detaljerade identifieringsuppgifter som gäller offret skall utplånas innan handlingarna lämnas ut. Uppgifter om offrets ålder, kön eller släktskapsförhållande till den dömda skall dock inte utplånas. Det att uppgifter om släktskapsförhållandet bibehålls i handlingarna är problematiskt med hänsyn till offrets integritetsskydd eftersom många offer kan identifieras med stöd av dem. Å andra sidan är dessa uppgifter nödvändiga när det verksamhetsprogram som syftar till att inverka på brottsligheten skall genomföras. Eftersom det är fråga om förebyggande av allvarlig brottslighet och uppgifterna behandlas av en mycket begränsad grupp av personer (endast de tjänstemän som deltar i genomförandet av verksamhetsprogrammet i fråga) och dessa personer inte har intresse av eller rätt att utreda offrets identitet utöver ålder och släktskapsförhållande torde lagförslaget kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen av den 24 maj 2002 om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff (422/2002) en ny 19 a § som följer:

19 a §

Rätt att få uppgifter av domstol

Utöver vad som bestäms någon annanstans i lag har fängvårdsväsendet utan hinder av bestämmelserna eller föreskrifterna om sekretess rätt att av domstol erhålla uppgifter ur rättegångshandlingarna i fråga om en fånge som gjort sig skyldig till allvarliga våldsbrott eller sexualbrott, i det fall informationen är nödvändig för att fången i fängelset skall kunna genomgå ett verksamhetsprogram som syftar till att förebygga återfall i brott av nämnd art.

I fråga om de handlingar som avses i 1 mom. skall den myndighet som lämnar ut handlingarna innan de lämnas ut, ur handlingarna utplåna eller i dem med andra slags identifierare ersätta sådana uppgifter på basis av vilka en part eller någon annan som har del i saken kan identifieras. Den dömdes identifieringsuppgifter och uppgifter om andra parter ålder, kön eller släktskapsförhållande till den dömda får dock inte utplånas.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2006.

2.

Lag**om ändring av 37 § i lagen om verkställighet av böter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 9 augusti 2002 om verkställighet av böter (672/2002) 37 § 1 mom.,
sådant det lyder i lag 985/2005, som följer:

37 §

Uppskov med verkställigheten av ett förvandlingsstraff

Utmätningssmannen skall före verkställigheten fråga den som dömts till förvandlingsstraff om han fullgör sin värnplikt, deltar i reservens repetitionsövningar eller fullgör vapenfri tjänst eller civiltjänst eller om han eller hon har beviljats skuldsanering enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner eller om han eller hon vårdas i eller är placerad

på en anstalt som avses i 2 kap. 9 § i fängelselagen (767/2005). Samma utfrågningsskyldighet har en polisman som påträffar en person som har efterlysts för verkställighet av ett förvandlingsstraff för böter.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2006.

Genom denna lag upphävs lagen av den 23 september 2005 om ändring av 37 § i lagen om verkställighet av böter (772/2005).

Helsingfors den 25 augusti 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Leena Luhtanen*

1.

Lag**om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen av den 24 maj 2002 om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff (422/2002) en ny 19 a § som följer:

Föreslagen lydelse

19 a §

Rätt att få uppgifter av domstol

*Utöver vad som bestäms någon annan-
stans i lag har fängsvårdsväsendet utan hin-
der av bestämmelserna eller föreskrifterna
om sekretess rätt att av domstol erhålla
uppgifter ur rättegångshandlingarna i fråga
om en fånge som gjort sig skyldig till all-
varliga våldsbrott eller sexualbrott, i det
fall informationen är nödvändig för att
fången i fängelset skall kunna genomgå ett
verksamhetsprogram som syftar till att fö-
rebygga återfall i brott av nämnd art.*

*I fråga om de handlingar som avses i 1
mom. skall den myndighet som lämnar ut
handlingarna innan de lämnas ut, ur hand-
lingarna utplåna eller i dem med andra
slags identifierare ersätta sådana uppgifter
på basis av vilka en part eller någon annan
som har del i saken kan identifieras. Den
dömdes identifieringsuppgifter och uppgif-
ter om andra parter ålder, kön eller släkt-
skapsförhållande till den dömda får dock
inte utplånas.*

*Denna lag träder i kraft den 1 oktober
2006.*

2.

Lag**om ändring av 37 § i lagen om verkställighet av böter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 9 augusti 2002 om verkställighet av böter (672/2002) 37 § 1 mom.,
sådant det lyder i lag 985/2005, som följer:

Gällande lydelse

37 §

*Uppskov med verkställigheten av ett för-
vandlingsstraff*

Utmätningssmannen skall före verkställigheten fråga den som dömts till förvandlingsstraff om han fullgör sin värnplikt, deltar i reservens repetitionsövningar eller fullgör vapenfri tjänst eller civiltjänst, om han eller hon har beviljats skuldsanering enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner, om han eller hon genomgår vård eller är intagen i en anstalt som avses i 2 kap. 9 § i fängelselagen (767/2005) eller under de senaste tre månaderna har varit intagen i en sådan anstalt.

Föreslagen lydelse

37 §

*Uppskov med verkställigheten av ett för-
vandlingsstraff*

Utmätningssmannen skall före verkställigheten fråga den som dömts till förvandlingsstraff om han fullgör sin värnplikt, deltar i reservens repetitionsövningar eller fullgör vapenfri tjänst eller civiltjänst, om han eller hon har beviljats skuldsanering enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner eller om han eller hon genomgår vård eller är intagen i en anstalt som avses i 2 kap. 9 § i fängelselagen (767/2005). *Samma utfrågningsskyldighet har en polisman som påträffar en person som har efterlysts för verkställighet av ett förvandlingsstraff för böter.*

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2006.

Genom denna lag upphävs lagen av den 23 september 2005 om ändring av 37 § i lagen om verkställighet av böter (772/2005).